

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
кафедра політології

ФАКТОРИ ТА НАСЛІДКИ ПОЛІТИЧНИХ СКАНДАЛІВ

Кваліфікаційна робота
зі спеціальності 052 – Політологія
освітнього рівня «бакалавр»

студентки
IV курсу ОР «бакалавр»
денної форми навчання
Карини ПОЛІЩУК

Науковий керівник -
Кандидат політичних наук
Асистент кафедри політології
Ірина ЛЯЩЕНКО

Допущено до захисту:

Завідувач кафедри _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. Теоретичний аналіз дослідження політичного скандалу.....	5
1.1.Сутність та зміст поняття політичного скандалу	5
1.2. Характеристики та типи політичних скандалів	9
РОЗДІЛ II. Фактори, що впливають на політичні скандали.....	16
2.1. Медіатизація політики як фактор політичних скандалів	16
2.2. Інші фактори, що впливають на політичні скандали	23
РОЗДІЛ III. Наслідки політичних скандалів та вплив на імідж політиків.....	30
3.1. Наслідки політичних скандалів	30
3.2. Вплив політичних скандалів на імідж політичних діячів	36
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження.

Політичні скандали стали частиною сучасного політичного життя. З поширенням засобів масової інформації стає все більше відомо про ганебні події політичного та особистого життя політиків, котрі стають центром громадського обговорення.

Політичні скандали стають дуже поширеними, адже політика стає все більше персоналізованою, кожен політик намагається як можна частіше з'являтися в полі зору потенційних виборців, аби збільшити свою популярність. Тим самим він самостійно збільшує свої шанси потрапляння до скандалу, адже його життя розглядається як суспільством, так і його опонентами «під мікроскопом».

Без політичних скандалів вже не обходяться жодні виборчі перегони, саме тому так важливо визначити характеристики та наслідки політичних скандалів, аби уникнути можливих негативних ефектів.

На сьогодні в Україні недостатньо досліджень з даної теми, що значно звужує знання у темі політичних скандалів, факторів, що на них впливають та їх наслідків, що надзвичайно важливо для кожної демократичної країни, де вони виникають.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є визначення факторів та наслідків політичних скандалів.

В завдання роботи входить:

- охарактеризувати політичний скандал та його типи;
- з'ясувати, як впливає медіатизація політики на політичні скандали, та визначити, які є інші фактори, що впливають на них;
- розкрити наслідки політичних скандалів в цілому та на імідж політичних діячів.

Об'єктом дослідження є політичні скандали.

Предметом дослідження тут виступають фактори та наслідки політичних скандалів.

Методи дослідження:

- 1) порівняльний метод дає можливість співставити різні типи та теорії про наслідки політичних скандалів;
- 2) історичний допомагає розглянути приклади політичних скандалів;
- 3) системний метод дозволяє розглянути політичні скандали разом з факторами, що на них впливають та їх наслідками;
- 4) метод аналізу дає змогу ґрунтовно вивчити теорію політичного скандалу та пояснити ті чи інші фактори, що на них впливають та їх наслідки.

Структуру кваліфікаційної роботи складають вступ, 3 розділи, диференційовані на 6 підрозділів, висновки та список використаних джерел, що містить 33 найменування.

Ступінь розробленості теми. В закордонному та українському науковому просторі важливий внесок у дослідження сутності політичного скандалу внесли А. Дмитрієв, А. Глухова, М. Кочкін, А. Саун, Т. Кадлубович, С. Алерн, Е. Полак, Ф. Хартунг, Г. Інвернізі, К. Пітерсон, Дж. Томпсон, С. Вібер, Д. Зулі.

Фактори, що впливають на політичний скандал досліджували А. Денисова, А. Ефанов, М. Кастельс, А. Саун, І. Ушанова, Д. Яковлев, Д. Чонг, Дж. Друкман, П. Манчіні, Р. Пуглісі, Дж. Томпсон, С. вон Сікорські.

Наслідки політичних скандалів у своїх працях розглядали С. Алерн, Е. Полак, Й. Баті, К. Хенсен, М. Гарз, С. Хірано, Дж. Снайдер, С. Кумлін, П. Есяссон, Дж. Томпсон, С. вон Сікорські.

РОЗДІЛ I. Теоретичний аналіз дослідження політичного скандалу

1.1. Сутність та зміст поняття політичного скандалу

Політичний скандал - фундаментальна складова сучасної політики. Політика стає все більше персоналізованою, оскільки все більше слідкують не за рішеннями, що приймаються, не за виданими законами, а за політичними діями, звиряють їх поведінку з особистою та створюють для себе авторитети. Суспільство все частіше звертає увагу не на професійні здібності, а на особистісні характеристики політиків. Лідери роблять скандали гострішими, оскільки скандали підривають право, надане їм громадянами при делегуванні повноважень, а сама політика стає політикою скандалу. Тому для подібної «присутності» політичні актори використовують різноманітні засоби, в тому числі і політичні скандали.

В. Жельвіс стверджує: «негативні сторони буття сприймаються людиною більш гостро, ніж позитивні, які розглядаються як природні, нормальні, а тому менш емоціогенні» [Цит. за 12, с. 468].

С. Кумлін та П. Есаяссон протягом трьох десятиліть досліджували 150 виборів у 19 європейських країнах. Їх результати показали, що вибори із скандалами були незвичними в 1970-х. Проте майже половина всіх виборів, що відбувалися у 2000-х роках зазнали великих скандалів, що демонструє збільшення кількості політичних скандалів за останні 50 років [22].

Для початку розглянемо визначення поняття «скандал».

Слово «скандал» тлумачать як подію, випадок, яка набуває широкого розголосу й ставить в незручне становище його учасників [10, с. 264].

На думку Ф. Ессера та Ю. Хартунга, скандал, як правило, можна визначити як інтенсивне публічне спілкування про реальний або уявний дефект, який консенсусом засуджується і який відповідає загальному обуренню [19, с. 1041].

Словник норвезької мови та словник шведської мови «Боніер» визначають скандал як щось, що породжує образу або бентежить та привертає увагу. Словник сучасної англійської мови «Лонгман» визначає його як подію, в якій хтось, особливо хтось важливий, поводить погано, чим шокує людей. Що стосується етимології слова, то оксфордський англійський словник наводить латинський «скандал», що означає причину та образу, та грецький «скандалон», що розуміється як пастка, камінь спотикання. Людина, яка знаходиться в центрі скандалу, спричиняє правопорушення, метафорично спотикаючись об підводний камінь. У ранніх єврейських та християнських традиціях «скандалон» представляли як перешкоду на дорозі - або каменем спотикання - призначену для перевірки віри в Яхве або Бога. У пізнішій християнській теології латинський скандал був пов'язаний безпосередньо з гріховними вчинками. Релігійні установи розглядають скандали як тип поведінки, котрий загрожує вірі та відданості членів збору. «Скандалон» асоціюється з бажанням, силою, яка ставить перешкоди на шляху до спасіння. З цією ідеєю може бути пов'язане поняття «проступок» [Цит. за 15, с. 10-11].

Тепер перейдемо до визначення поняття «політичний скандал». Якщо скандал характеризують як політичний, це означає, що він включає політичні інститути, політичні процеси чи рішення або політиків особисто в якості публічно призначених чи обраних посадових осіб. Політичний скандал є порушенням правил і процедур у здійсненні політичної діяльності влади. Однак політичні скандали трапляються і поза традиційною політичною ареною, зокрема в області, де прийняття законодавства, розподіл державних ресурсів та лобістська діяльність перетинаються [Цит. за 15, с. 14].

Дж. Томпсон пропонує визначення політичного скандалу: «Це є моральний проступок, який зацікавлена сторона повинна назвати неправомірною поведінкою, та який тоді стикається з рівнем недоброзичливості, який може зашкодити репутації передбачуваного злодія» [26, с. 10].

Політичні скандали також можна визначити як вражаючі події поза сферою рутини політика та повсякденної журналістики, спричинені порушенням політиками моральних норми, які, хоч і намагалися тримати в таємниці, але були розкриті ЗМІ та засуджуються публічно [Цит за 15, с. 152].

А. Глухова, котра розглядає політичний скандал з точки зору конфліктологічного підходу, визначає його як ефективну політичну стратегію, а в особливому випадку як технологію досягнення мети, тобто форму компрометації і дискредитації противника" [Цит. за 6, с. 37].

Сучасна політологія і конфліктологія пов'язує скандал з ситуацією, при якій публіці найчастіше несподівано стає відомо, що політик, таємно (рідше відкрито) переслідуючи виключно особисті цілі, діяв з явним порушенням законів, ігноруючи суспільну довіру і політичні норми.

Розглянувши усі визначення політичного скандалу, можемо надати власне визначення. Політичний скандал становить собою різке порушення норм суспільної моралі політичними діячами, що може стосуватись виконання ними своїх повноважень, або ж особистого життя, що стає відомим суспільству, особливо через засоби масової інформації.

Надалі розглянемо як дослідники визначають сутність політичних скандалів. Скандал у політиці розглядається як механізм перерозподілу, контролю та боротьби за владу, як особливий тип соціального конфлікту, як індикатор стану публічної сфери, спосіб формування громадської думки.

М. Кастельс зауважував: "Політика скандалу стала більш типовою формою боротьби за владу, ніж впорядкована політична боротьба, яка відповідає нормам держави". Кастельс вважає, що трансформація медіа, політики та специфіка медіаполітики стали причиною зростання кількості скандалів у політичному житті [9, с. 277].

Б. Гінзберг та М. Шефтер стверджують: "Замість того, щоб спрямовувати зусилля на конкуренцію за голоси виборців, політичні сили, які протидіють, стали покладатися на такі засоби інституціональної боротьби, як

розслідування в конгресі, сенсаційні повідомлення в медіа, судові розслідування." [9, с. 278].

Дж. Ньюелл та Дж. Гаррард стверджують: "Скандал може стати скандалом лише тоді, коли події, що стали його причиною мають символічне значення або ж є проявом певної проблеми, яка турбує все суспільство". Вони ж також зазначають, що головною причиною "скандалізації" політики являється недовіра суспільства до владної еліти, постійні ідеологічні, етнічні, соціальні та інші суперечки та протиріччя [12, с. 467].

Дж. Томпсон зазначає, що політичні скандали виникають завдяки медійним змінам, політичним переломам, прискореній зміні цінностей та обмеженій політичній поляризації.

А. Марковітц і М. Силверстейн вважають, що політичні скандали є ознакою лише ліберальних суспільств, оскільки при тоталітарних та авторитарних режимах у суспільства немає можливості дізнатись неприємну правду про представників влади та засоби масової інформації не мають права вносити подібні новини до свого "порядку денного". Тобто, порушення норм може бути скандальним в одній країні чи світовому регіоні, а в іншому ні [12, с. 467].

Політика стає "скандалізованою" завдяки таким чинникам:

1. Сучасні технології майже знищують особисте життя кожного, особливо публічних особистостей. Якщо ж політик не фігурує в новинах, не має соціальних мереж, то суспільство не довіряє йому або ж просто не знає про його існування.

2. Інформація стала надзвичайно відкритою та доступною. Для того, аби дізнатись про декларації чиновників, державні реєстри та записи засідань тепер не потрібно нікуди йти. Зараз можна усе це знайти в інтернет джерелах.

3. Інформація поширюється миттєво, що дозволяє швидко розповсюдити її між великою кількістю людей. До прикладу, резонансні відео на платформі YouTube за день можуть збирати 25 млн переглядів, що більше половини населення України.

1.2. Характеристики та типи політичних скандалів

Об'єктом політичного скандалу можуть виступати явище, подія або людина - політичний лідер, високопоставлений чиновник, представник влади, депутат, політична подія.

Головними характеристиками політичного скандалу можна визначити емоційність, стислість, сенсаційність, неочікуваність та видовищність.

У своїй роботі про політичні скандали Дж. Томпсон перерахував п'ять ключових характеристик політичних скандалів [26]. Перша: порушення фіксованих норм або моральних кодексів, які змінюються в часі та просторі, що визначається зміною культурних та моральних стандартів. Не сам проступок, але те, як він сприймається, визначає скандал. Політики особливо часто звинувачуються у подвійних стандартах та лицемірстві не практикуючи те, що вони проповідують. Так, до приклад, класичним англо-американський прикладом може стати викриття політика, який виступає захисником християнських родинних цінностей, у зраді дружині з політичним радником або секретарем. В той же час, стандартний політичний скандал у скандинавських країнах, швидше за все, стосуватиметься політика, якого звинувачують у порушенні законів, норм чи приписів, які «звичайні виборці» повинні поважати.

Наступною характеристикою скандалів є те, що розглянуті події повинні бути відомі іншим особам, крім самих сторін. Жоден скандал не може існувати, якщо до корупції причетні дві людини та ніхто більше про це і не здогадується. Скандал виникає лише тоді, коли ситуація потрапляє в центр уваги суспільства. Політики намагаються не допустити, щоб неправомірні дії стали публічно відомими, але інші актори - такі як журналісти, митники та політичні опоненти - витрачають час і ресурси, щоб не дати їм досягти успіху. Скандал може тому описуватись як гра, де стратегії зустрічаються з контрстратегіями.

Третя характеристика полягає в тому, що повинні бути люди, які ображені або поранені через проступок, або ж вони принаймні вдають це. Незважаючи на дедалі більш секуляризоване, толерантне і плюралістичне суспільство, політичні скандали часто передбачають порушення старих моральних кодексів.

Четверта характеристика, яка тісно пов'язана з попередньою: є особистості, котрі готові висловити свою критику публічно. Чутки та плітки можуть складати основи скандалу, але "скандал" породжується лише тоді, коли ЗМІ викликають офіційну, поширену критичну реакцію. Створення скандалу вимагає від журналістів не тільки мати контакт з видимими джерелами, але й мати можливість мобілізувати реакції від них. Якщо читачі газет або телевізійна аудиторія не чекають з цікавістю нових повідомлень і не хочуть дізнатись більше про це, скандал не протримається довго і про нього дуже швидко всі забудуть.

П'ята характеристика скандалу за Томпсоном, і та, яка є дуже типовою для політичних скандалів - це те, що звинувачення, яке стосуються порушення фіксованих цінностей, норм чи правил, загрожує репутації політика, а в гіршому випадку може навіть сприяти знищенню його чи її політичного капітал та впливу. Вимоги до залученої особи прийняти наслідки розкриття та піти у відставку часто швидко стають порядком денним ЗМІ [26, с. 13-14].

Характеристикою деяких політичних скандалів є те, що вони починаються як відносно незначні; лише згодом стають більш серйозними та відомими. Деякі можуть вважати початкову «експозицію» тривіальною або невинувато порушеною темою у ЗМІ, але з часом скандал поглиблюється і стає більш серйозним, оскільки політик починає спроби пояснень, спростувань чи відповідей, де виявляються нові порушення норм.

Розглядаючи скандал як форму політичної комунікації його можна простежити на рівні соціуму та на рівні індивіда [12, с. 467-468].

Рівень соціуму - скандал є одним із провідних засобів передачі інформації. На цьому рівні головним є не якість інформації, а її кількість.

Скандал стає саме тією інформацією, що шокує, та може виокремитись з потоку усіх інших новин. Такі події охочіше висвітлюють ЗМІ, адже це привертає більше уваги та інформація подається великою кількістю у стислому та спрощеному вигляді. Така новина є привабливою для читачів, адже вона проста для сприйняття та емоційно забарвлена.

Рівень індивіда - виконується інформаційна функція, адже особа дізнається про відомих політичних діячів, ототожнює політиків зі звичайними людьми, формує певні установки та потім використовує нові знання для прийняття рішень. Також на цьому рівні скандал слугує особистісній ідентифікації, підсилюється внутрішнє розуміння самого себе та задовольняються потреби у співчутті та емпатії.

За Ф. Бьошем конституювання політичного скандалу розпочинається на рівні суспільства. Перша стадія характеризується тим, що суспільство усвідомлює, що стався інцидент, котрий порушує суспільні норми [Цит. за 12, с. 468].

Під час другої стадії конституювання політичного скандалу стається його викриття, інформацію обговорюють, дискутують та інтерпретують. Це супроводжується системою доказів, котрі здійснюються за допомогою документів, свідчень, фактів. Також цей процес може супроводжуватись звертаннями до логосу, пафосу та етосу. До обговорення скандалу залучаються експерти, групи інтересів та тиску, представники влади. Громадська думка частіше за все засуджує фігурантів скандалу.

Третьою стадією за Ф. Бьошем є громадське обурення.

Також політичний скандал можна віднести до технологій чорного піару, адже скандал – це підняття шуму навколо особи, або її дій, можливо, у негативному ключі, але це викликає інтерес до предмету уваги. Цим користуються «забуті» політики, або перекривають не дуже приємні факти більш гучним інформаційним приводом [Цит. за 3, с.250].

Т. Мідтбо говорить про різницю між двома різними типами політичного скандалу. Одна категорія включає скандали, які можна пов'язати насамперед

з помилками, що стосуються державної політики чи дій уряду та підконтрольних установ. Друга категорія політичних скандалів пов'язана з особистими порушеннями політичних норм політичними лідерами, так і їхніх більш приватної діяльності [Цит. за 12, с. 14].

Схожі два типи політичних скандалів висувають А. Марковіц та М. Силверстейн: процедурні та реальні [Цит. за 12, с. 468].

Процедурні скандали починаються тоді, коли стають відомими неправомірні дії державних структур. До таких можна відносити ті, котрі демонструють корупційні схеми, кримінальні зв'язки, незаконне збагачення та використання свого статусу в особистих цілях. Тобто, усі скандали, котрі знижують авторитет державних інститутів в цілому відносяться до процедурних.

До реальних скандалів відносяться усі ті, що демонструють аспекти особистого життя політичних діячів. Усе те, що порушує суспільні норми в поведінці, відноситься до цього типу та привертає уваги більше, ніж процедурні скандали.

Інший тип порушення норм можна назвати розмовним скандалом, тобто скандал виникає, коли політика ловлять на неприйнятному чи дивному висловлюванні, що є суперечить суспільним установкам та нормам.

Також скандали поділяються на реальні та штучно створені, останні ж покликані створити негативний образ навколо певного політичного діяча. Подібне може створюватись як самотійно, так і опонентами. Якщо ж він створюється самотійно, то для того, аби збільшити впізнаваність та збільшити рейтинг.

Дж. Томпсон розрізняє три типи політичного скандалу: фінансові скандали, скандали з владою та сексуальні скандали [26, с. 113]. Також на його думку фінансовими неналежними відносинами можуть бути: підкуп, неналежний обмін економічними ресурсами з метою впливу на політичні рішення або результати; привласнення державних коштів, шахрайство чи обман для особистої вигоди; існування приватних інтересів, які можуть

суперечити державним обов'язкам; виборча корупція та недобросовісна поведінка, такі як підкуп виборців, неправомірне використання коштів на виборчу кампанію [26, с. 160].

Скандал із владою стосується розголошення прихованої спекуляції владою перед громадськістю. Один із скандалів з владою, як скандал із Уотергейтом, стосується зловживання владою обраними політичними лідерами. Інший тип владного скандалу Дж. Томпсон називає скандалом з безпекою. Скандал з безпекою означає розмитість межі між політикою, військовими та спецслужбами. Як на прикладі він вказує на скандал Абу-Грейб, де «приховані практики американських військових були раптово відкриті для публічного вивчення, розкриваючи послідовність подальших одкровень, які було політикам складно пояснити та контролювати. Завдяки ЗМІ, раніше прихованим практикам та подіям було надано абсолютно новий статус публічних, невидиме було зроблено видимим» [26, с. 31]. Він стверджує, що цей політичний скандал має потенційний демократичний ефект у тому сенсі, що може забезпечити нову видимість використання влади, зокрема влади, яка є офіційно прихованою від громадськості. З іншого боку, якщо дивитися з боку політиків, нова видимість - це двосічний меч. Це правда, що політиків та інших представників влади сьогодні можна широко висвітлювати у ЗМІ, але вони не можуть контролювати цю видимість повністю, як би вони не намагалися професіоналізувати свою комунікацію. Сучасні канали комунікації занадто широкі та занадто децентралізовані, і тому неможливо повністю контролювати їх. Разом сучасні комунікаційні мережі представляють великий ризик для будь-якого представника влади, тому що будь-які необдумані дії, брудні трюки чи справді необдумані висловлювання можуть в будь-який час бути представлені громадськості, що може призвести до втрати іміджу, статусу та довіри громадськості [26].

За критерієм масштабу слід розрізняти менші та більші скандали. Щоб вирішити, де в масштабі знаходиться скандал, треба перевірити їх по таким критеріям: по-перше, чим вищий офіційний статус політика, тим більший

скандал. Якщо прем'єр-міністр вчинить певне правопорушення, скандал буде серйознішим, ніж якщо місцевий політик зробить те саме. По-друге, більшість проступків отримують увагу у малій кількості ЗМІ і лише на кілька днів. Великі скандали висвітлюються кількома національними газетами та телевізійних мережами протягом декількох тижнів або більше. По-третє, скандали відрізняють за тяжкістю проступку. По-четверте, скандали багато в чому визначаються їх наслідками. По-п'яте, про розмір скандалу також слід судити по вироку електорату. Скандали, що викликають масові втрати виборців більші за скандали, які виборці вирішили ігнорувати [12, с. 153].

А. Дмитрієв і А. Сичов поділяють політичні скандали на два типи:

- ті, що дискредитують противника. Це може відбуватись через сексуальні провini, кримінальні звинувачування, проступки пов'язані з грошима і тд.

- ті, що збільшують популярність політика. До таких належать бійки, мовленеві перепалки та інше [5, с. 45].

Функції скандалів у політиці полягають у тому, що вони формують основу для діалогу, для соціального спілкування, допомагають співставити власну рольову поведінку із зазначеною та скорегувати її. Ще визначають функцію розваги та насолоди, адже громадськість може сприймати політичні скандали як шоу й отримувати задоволення від спостереження та з цікавістю чекати кожную новину щодо цієї події. Також можна назвати інформаційну функцію та освітню. Ще до них відносяться функція урівноваження та очищення, адже за допомогою скандалів можливий перегляд персоналій, що займають певні посади в державі.

Політичні скандали також мають певну часову та послідовну структуру і тісно пов'язані з «часом». Дж. Томпсон стверджує, що в опосередкованих політичних скандалах є чотири різні етапи: прескандал, власне скандал, кульмінація та наслідки [26, с. 164].

Висновок до розділу I. Отже, під політичним скандалом розуміється подія, котра підриває суспільні норми моралі та професійної поведінки в

політиці, що можуть стосуватися як професійної діяльності політичних діячів, так і особистого життя, котра стала відомою та поширеною суспільством. Ми розглянули низку характеристик та типів політичних скандалів. Відповідно до визначення характеристиками можна назвати те, що політичні скандали обов'язково стають відомими суспільству, підривають норми моралі та можуть стосуватись різних сфер життя політичного діяча. Ще до характеристик потрібно відносити неочікуваність, сенсаційність та видовищність цих подій. Політичні скандали можна поділяти на фінансові, сексуальні, пов'язані з владою, реальні та штучні та інші.

РОЗДІЛ II. Фактори, що впливають на політичні скандали

2.1. Медіатизація політики як фактор політичних скандалів

Політичним скандалам стільки ж років, скільки і самій публічній політиці. Як тільки в боротьбі за владу стає важливою думка громадськості, виникає феномен скандалу. Суспільна думка активно формують чутки, плітки, включаються в дію міжособистісні канали інформації, значно розширюючи поле впливу. Навряд чи якийсь інший суспільний феномен ілюструє взаємодії та залежність політики і медіа так ясно, як скандали [13, с. 130].

Останнім часом випадки політичних скандалів зростають і стають регулярною частиною світу звітування в засобах масової інформації (далі - ЗМІ).

Зміна характеру комунікації та джерел інформації призводить до того, що інформаційне суспільство змінює усі сфери суспільства від родинних стосунків до політики. Як стверджував Е. Тоффлер, люди наразі живуть вже більше в комунікативному просторі, ніж в реальному світі, котрий складається з образів, повідомлень, міфів, іміджів та стереотипів. В цій реалії головними стають вміння отримувати, обробляти та поширювати інформацію, котру стало набагато легше одержувати та обговорювати з іншими практично миттєво за допомогою мас-медіа та електронних засобів зв'язку. Передусім швидко поширюються відомості, котрі дивують, шокують та вражають, серед котрих скандальні новини [12, с. 466].

Дж. Томпсон виступає за зростання нової опосередкованої видимості, яка змінюється взаємозв'язок між видимістю та політичною владою. До висвітлення у друкованих та інших видах ЗМІ політичні лідери були невидимими та були невідомі майже всі суб'єкти, якими вони правили. У сучасному світі завдяки новим комунікаціям, таким як друковані ЗМІ, радіо, телебачення та інтернет мережі, виникло постійно зростає поле опосередкованої політичної комунікації та квазівзаємодії, де «політичні лідери можуть з'являтися раніше своїх підданих у способах та масштабах,

яких раніше ніколи не було» [26, с. 41]. У своїй роботі він акцентує конститутивне значення мас-медіа для співвідношення соціальних норм і скандалізації в сучасному суспільстві. Основною рисою скандалів стає їх приєднання до медійної комунікації. Медіатизовані скандали, на противагу локальним, розуміються Томпсоном як скандали, що конструюють тільки засобом мас-медійної комунікації [26, с. 31]. В таких умовах суб'єкти політики перетворюються на суб'єктів комунікативного процесу.

Як зазначав О. Ліпман, події, що стосуються державних справ, були б недосяжними, поза зором, поза увагою для громадян, якщо ЗМІ випадково не висвітлювали їх [Цит. за 25, с. 3].

Політика стає медіатизованою, адже політичне життя поступово переміщується в символічний простір засобів масової інформації. Політика стає дедалі публічнішою. На основі правил Е. Ноель-Нойман: «той, хто не знаходить своєї думки в масовій комунікації, той мовчить», «те, про що не повідомляється, не існує», можна вивести правила для політиків: «Той, хто не присутній у масовій комунікації, того немає в політиці» [Цит. за 12, с. 467].

Ш. Буркхардт визначив етапи медіатизації скандалу:

- суто скандал (без медійного висвітлення);
- медіатизований скандал, коли в засобах масової комунікації є лише повідомлення про нього;
- медійний скандал, створений медіа, коли дискурс про скандал та прихована в ньому актуалізація нормативних ціннісних уявлень здійснюється всередині комплексної медійної публічності та її часткової публічності [Цит. за 12, с. 467].

Крім того, скандали і медійні скандали можуть відрізнятися за такими параметрами, як число публікацій та тривалість процесу. Однак стрімкий розвиток Інтернет-комунікації ставить під сумнів деякі з цих параметрів і перш за все - число публікацій.

Дж. Томпсон стверджує, що зростаюче поширення політичних скандалів не має нічого спільного із загальним спадом моральних стандартів політичних лідерів, а пояснюється зміною способів і міри діяльності лідерів, що розкривається та вивчається у відкритому доступі [26, с. 107].

Політичний скандал як неминуче явище в демократичному суспільстві існують в двох середовищах - інституціональній комунікації (політичний дискурс та дискурс мас-медіа) та неінституціональній комунікації (побутовий дискурс, художній дискурс). Для скандалу першочергові інституційні жанри, але без підтримки з боку суспільних дебатів скандальний нарратив не отримує необхідного резонансу для розвитку.

С. Аллерн та Е. Поллак припускають, що скандали, як правило, спалахують коли журналістська самолегітимація поєднується з ринковими критеріями новин [15, с. 193]. Так само сучасні тематичні дослідження з Норвегії та Швеції показують, що коментатори часто виступають рушійними сили під час скандалів, враховуючи їх остаточний привілей призначати негідників та жертв, а також виступати прокурорами, так і судьями в процесі [15, с. 101].

Через те, що навколо скандалів створюється велика кількість ток-шоу, новинних ресурсів, журналів та їх популярність, подача політичної інформації в формі скандалу стає пріоритетною та це впливає на медіатизування та скандалізацію політики. Нині скандали посіли провідне місце в порядку денному телевізійних каналів. Це викликано тим, що усі медіа бажають залучити якомога більше глядачів та збільшити ріст комерційного інтересу. А саме конфліктні ситуації викликають емоційну реакцію аудиторії.

У політичній сфері порушення норм політичними акторами відбуваються щодня. Таким чином, існує безліч більш-менш серйозних політичних проступків, включаючи прийняття неправильних рішень, зловживання владою, корупційна поведінка та інші, більш приватні дії, наприклад, подружня зрада, які можуть сприйматися як скандальний. Однак не кожне порушення політичної норми скандалізується або навіть стає

відомим та повідомляється у ЗМІ. За даними літератури про політичні скандали, журналісти та ЗМІ обирають передбачувані порушення політичної норми і конструюють та передають їх як скандальний. Таким чином, медіатизація неминуха при перетворенні певної норми в політичний скандал. Окрім посередництва, інтенсивність засобів масової інформації при повідомленні про скандальну політичну поведінку є важливим і багаторазове висвітлення у ЗМІ протягом певного періоду є основною рисою політичного скандалу. Проте інтенсивність висвітлення скандалу може значно відрізнятись від випадку до випадку та культурні аспекти є важливими у зв'язку зі скандалами [29, с. 3110].

Медіатизація як фактор політичного скандалу виникає при передачі новин у ЗМІ, коли може виникнути «ефект кадрування». Він відноситься до конкретного когнітивному зміщення, яке відбувається, коли індивіди, ознайомлені з однією і тією ж інформацією, реагують на неї по-різному, в залежності від того, як вона представлена. У дослідженнях громадської думки «ефект кадрування» виникає тоді, коли невеликі зміни в способі подання питання призводять до того, що думка громадськості сильно змінюється.

Природно думати про ЗМІ як про агента, зацікавленого в ефектах кадрування, особливо в тому, що стосується політичних скандалів. Якщо сюжет суперечить фактичним очікуванням, це сенсація, але якщо сюжет суперечить етичним очікуванням, це скандал. Згідно Сабато, кадрування новин широко поширене в сучасній журналістиці [21, с. 13].

Тим не менше, сфера дії конкретних ефектів є суттєво під впливом важливих змінних, включаючи попередні погляди громадян, їх загальні риси рівень політичної довіри, політичного цинізму та партійності. Ці змінні відіграють важливу роль в ефективності скандальної інформації. Крім того, наслідки скандальних новин можуть різнитися залежно від ситуації за типом скандалу.

Експериментальні дані МакДермота та його колег показують, що причетність до скандалу може суттєво зменшити намір респондентів

проголосувати за відповідного політичного кандидата. Однак джерело повідомлень щодо скандалу зіграло відповідну роль. Коли федеральний аудит, що виступала опозиційною стороною, була джерелом звинувачень у скандалах, вплив на намір респондентів проголосувати був більш негативний. Тому можна стверджувати, що джерело відповідних скарг щодо скандалу важливе [29, с. 3112].

Розуміючи вплив ЗМІ на перебіг політичних скандалів через медіатизацію політики, цікавим фактом виявляється те, що у розділі тематичних досліджень проекту ANTICORRP увага приділяється конкретній журналістській практиці «компрогат». Завдяки цій практиці теж можуть виникати скандали, коли ці факти стають відомими суспільству, особливо через ЗМІ. Він спочатку стосувався виробництва та розповсюдження новин у Росії часто анонімними джерелами для знищення репутації політичних діячів. О. Леденєва пояснює: «Слово компрогат не має прямого еквівалента англійською мовою. Буквальний переклад посилається на “компрометуючий матеріал, дискретна інформація, яку можна збирати, зберігати, торгувати або використовувати стратегічно в усіх сферах: політичній, виборчій, юридичній, професійній, судовій, ЗМІ чи бізнесу”» [Цит. за 23, с. 8].

Справжні чи неправдиві корупційні історії особливо добре поєднуються з практиками компрогатів. У звіті ANTICORRP про засоби масової інформації та корупцію наголошується, що ця практика наразі поширена в багатьох країнах Центральної та Східної Європи; це часто відбувається разом із подібною практикою шантажу, в якому розповсюджуються новини з невизначених джерел, що завдають шкоди репутації громадських діячів.

Дж.Томпсон припускає, що підвищена видимість політичних лідерів залежить майже виключно від новин ЗМІ. Він вводить поняття «політика довіри», щоб охопити поняття, що з ослабленням ідеологічних зв'язків між громадянами та партійними організаціями та з посиленням персоналізація політичного життя, яку він спостерігає у західному світі, «люди стають більш стурбованими характерами окремих людей» та з їх репутацією. Скандали

стають свого роду "тестами на надійність", і, насправді, у багатьох випадках вони використовуються для підриву та знищення репутації політичних конкуренти [26, с. 112].

Більш високий рівень мінливості виборів може призвести до персоналізації політики через медіатизацію, а отже і до загальний стану політики довіри. Нестабільність партійних організацій і слабкість ідеологічних та культурних зв'язків з громадянами можуть сприяти підвищенню ролі окремих діячів політиків та ролі ЗМІ як головної складової політичної соціалізації. Часто створюються нові партійні організації протягом короткого періоду політиками чи бізнесменами, які з різних причин приймають рішення вийти на політичну арену без будь-якого сильного політичного та ідеологічного підґрунтя. Тому вони більше піддаються персональним нападам через засоби масової інформації.

Те, що скандали частково складаються як опосередковані форми спілкування, це не перебільшення. ЗМІ забезпечують публічний ринок, на якому представляються скандали і розвиваються як драми перед обуреною та допитливою публікою. Скандали привертають увагу до різних типів веб-сайтів, допомагають продавати газети і збільшити аудиторію телеканалів, в той час як розкриття неетичної та протиправної поведінки має центральне значення для розвитку професійної журналістики та винаходу сучасної концепції новин [26, с. 110]. У цьому контексті журналісти не просто виконують роль репортерів новин: вони також інтерпретують і спрямовують хід скандалу.

С. Аллерн і Е. Поллак трактують медіа-скандали як ресурс на конкурентному медіа-ринку [26, с. 4]. Розслідування дій відомих державних та громадських діячів займає центральне місце в ідеалах та професійних цілях представників преси [12, с. 9]. У журналістиці новинні матеріали, що стосуються політичних скандалів, є конкурентним ресурс. Таблоїди і інші комерційні ЗМІ, що орієнтовані на популярну культуру, часто стають модераторами та роблять політичний скандал персональним і драматизують

його як «мільну оперу». Серіал продовжується новими серіями, гідними інтересу читачів. А соковитий, особистісно орієнтований скандал легко подати візуально і залучає він більше суспільного інтересу, ніж традиційні та більш інституційні політичні новини.

Про телебачення як загрозу демократії писав К. Поппер: "Демократія завжди намагались підвищити рівень освіти. Це її автентичне прагнення. Та логіка рейтингів призводить до деградації, вона не дбає про якість програм. Щоб утримати аудиторію, канали опиняються перед необхідністю виробляти дедалі більш сенсаційні програми. А сенсаційне рідко буває якісним. До того ж телебачення стало сьогодні колосальний силою, можна навіть сказати, що потенційно наймогутнішою силою, яка ніби замінила голос Бога. Телебачення набуло завеликої влади всередині демократії. Жодна демократія не виживе, якщо не буде поставлено край цій всемогутності, бо у телебаченні навіть політична інформація подається як різновид розваги" [Цит. за 14, с. 358].

Більше того, мас-медіа численніші, ніж раніше, і після оцифрування стали більше взаємопов'язані: новини повідомляються одним медіа ресурсом, як відразу він стає джерелом для інших. Новина публікується на декількох майданчиках. Якщо суспільний інтерес значний, справа буде прогресувати у своєрідному «круговому танці» через засоби масової інформації. Ще однією особливістю цієї медіа-картини є підвищена незалежність установ, що повідомляють новини, щодо політичної партій, і більше ініціативний стиль журналістських розслідувань, принаймні в частині засобів масової інформації.

Також через поширення ролі ЗМІ на масову свідомість та оцифрування мас-медіа, самі політики починають використовувати цей ресурс у своїх цілях. Слідкуючи за останніми виборчими кампаніями, можна помітити, як такі кандидати, як Д. Трамп, В. Зеленський, І. Верещук та інші, використовували таргетовану рекламу й інші різноманітні опції сучасних мереж, аби персоніфіковано діяти на потрібних їм виборців.

Через розвиток соціальних медіа сайтів та інтерактивних технологій, участь аудиторії стала більш помітною, доступною та особисті. Громадськість

зараз наділена повноваженнями цих нових технологій, що займають простір на перетині між старими та новими ЗМІ, «вимагаючи» права брати участь у культурі», або в даному випадку дискусії щодо політичного скандалу [33, с. 12].

Відомо, що поведінка, яка розглядається як скандальна в одній країні, може бути більш прийнятною в іншій [12, с. 30]. Особливою проблемою є завищене вживання цього слова у ЗМІ. Все, що можна критикувати або розцінювати як порушення належної норми сьогодні може отримувати цей ярлик із джерел у новинах, навіть коли сам випуск новин трактує це як незначну історію. Іноді новинні канали можуть характеризувати та просувати власні ексклюзивні новини як викриття та скандал. Однак, якщо мало хто реагує, а інші ЗМІ ігнорують справу, історія може незабаром забутись.

Глобальний 24-годинний цикл новин допомагає підготувати постійну культуру недовіри і скандалів у ЗМІ та підтримувати медіатизацію політики; телебачення особливо схильне до перетворення права та політики у форми розваг для масового споживання.

На рівень висвітлення засобами масової інформації впливають тип скандалу, наприклад чи то фінансовий, політичний чи сексуальний скандал. Також має значення чи були громадяни прихильні раніше до кандидатів, близькість перегонів, якість доступної інформації, мотивація, що переслідують ЗМІ щодо партій, і ступінь конкуренції між ЗМІ. Кілька досліджень показують, що наслідки скандалів на результати виборів залежать від часу скандалу відповідно до стадії виборчих перегонів [18, с. 3].

2.2. Інші фактори, що впливають на політичні скандали

Надалі будуть розглянуті інші фактори, що впливають на політичні скандали. Дослідження Д. Зіркера та М. Редінгера про політичні скандали в Бразилії продемонструвало, наскільки відіграє важливу роль етап розвитку цієї країни у процесі скандалів під час диктатури. В. Руссель вивчав французький скандал «з забрудненням крові», який виявив сильний розрив

між наративами медичних та політичних спільнот, і як важко управляти кризами з огляду на складності демократичних постіндустріальних суспільств сьогодні. С. Вейсборд обговорює, що преса відіграла ключову роль у швидкому наростанні скандалів та звинувачень у корупції уряду в Аргентині в 1990-х. Наслідком цих досліджень є те, що демократичні або ті нації, що демократизуються, з вільною пресою, інтенсивною політичною конкуренцією, децентралізованою політичною владою та безліччю точок доступу мають безліч можливостей і спонукання до розквіту скандалу, тоді як більш автократичні чи тоталітарні держави – ні [31, с. 7].

Для поширення та розвитку скандал має пройти певні етапи. На кожному етапі будуть розглянуті фактори, що впливають на політичний скандал.

Етап 1. Повинна бути певна національна соціальна структура, сприятлива або відкрита до можливості поширення скандалу до того, як він може відбутися. Західні суспільства, як правило, є більш відкритими демократичними структурами, в яких можливості скандалу чи неправомірні дії є реальними, враховуючи недосконалу природу людей та установ. Навіть спірні претензії допустимі за принципами свободи слова і можуть мати принаймні якусь мінімальна причина для обдуманого обговорення чи розслідування з боку державних органів. Таким чином, такі відкриті суспільства вразливі за ступенем сприйнятливості до скандалів.

Закриті тоталітарні суспільства можуть допустити існування скандалів, але лише з конкретних причин, щоб поширити серед суспільства політичну точку зору. Інсайдерських розповсюджень інформації не існує, суспільства малюють картину тотальної корупції, де злочини стали норми, принаймні з позицій та визначень західного світу [31, с. 9]. У нових та перехідних демократіях висвітлення корупції здебільшого покликане знищити репутацію потенційних конкурентів, оскільки ідеологічні зв'язки, які зазвичай пов'язують громадян з політичними організаціями слабкі - слабкіші, ніж такі зв'язки в західних країнах. Партійні структури також слабкі, мінливі та персоналізовані. У такій ситуації засоби масової інформації служать головним каналом для

охоплення громадян. Більше того, державні установи “будуються” і зазнають різного тиску, що передбачає наявність конфліктів серед лідерів та особистих інтересів.

Таким чином, культура є першою потенційною змінною для виникнення скандалів: чим більше порушення суспільних норм відповідно до політичної системою, в якій відбувається скандал, тим більший скандал. Але існує не просто зв'язок між розміром порушення суспільної довіри і розміром скандалу. З культури в якості пояснювальної змінної можна зробити висновок, що, наприклад, скандали можуть відбуватися в одних країнах з загальнополітичними цінностями, а в інших - ні. Але культурний підхід до скандалів виявиться марним, якщо з цього можна зробити висновок, що фінансові скандали відбуваються в США через їх капіталістичну системи, або скандали пов'язані зі змовами відбуваються в Італії через її багатовікову макіавеллістичну політичну традицію [21].

Фундаментальним чинником, що пояснює виникнення скандалів, є наявність конкурентного політичної системи [21]. Навіть при наявності дійсно глибокого порушення суспільної довіри скандали не виникають автоматично, навіть при наявності вільної преси. Це необхідна умова, але недостатня. ЗМІ потрібна внутрішня інформація, яка, природно, буде надана опозиційними партіями або партійними колегами, якщо у них є на це стимул. Тому попереднім теоретичним підтекстом є те, що політичні скандали відбуваються в ліберально-демократичних країнах, в умовах партійної конкуренції і при наявності вільної преси.

Етап 2. Первинні претензії висуваються чиновникам або кандидатам на посаду, а обвинуваченим надається шанс заперечити або спростувати вимоги, висунуті до них [31, с. 10]. Якщо чиновник рішуче заперечує і більше немає істотної претензій або додаткових фактів, тоді справа припиняється і не стає публічним питанням. Віце-президент США Дж. Буш рішуче заперечував, що він мав роман зі своїм секретарем з питань призначення, Дж. Фіцджеральд, по суті зупиняючи скандал, оскільки більше не було подано жодних заяв і більше

не з'явилося доказів про стосунки за участю колишнього віце-президента і секретарки. Протилежним випадком стала справа колишнього кандидата в президенти Г. Харта, чії заперечення у романі швидко перекривались фотографіями, які явно спростовували його заяви про невинність.

Як показують ці два випадки, з часом все більше обставин, що не розглядалися раніше як скандальні, потрапляють у суспільну свідомість. Щось подібне трапляється в країнах, що розвиваються, коли вони наближаються до промислового режиму. Те, що вважається корупційним чи скандальним, змінюється в міру зміни нації. Вручення подарунків - культурно визначений засіб налагодження добрих стосунків між елітами і нижчими класами в доіндустріальних суспільствах стають чимось, що сприймається інакше після індустріалізації та встановлення адміністративної держави.

Таким чином, при демократизації країни виявляються поглибленими в скандалах, але це не означає, що країни раптово стали корумпованими, а скоріше історично прийняті процедури нарешті стали визнані неприйнятними та незаконними серед правоохоронних органів та судових органів [31, с. 12].

Без подальших заяв багато скандальних ситуацій гинуть на стадії 2. Скандали можуть раптово закінчитися, якщо немає реальних новин та повідомляють, коли відсутнє колективне відчуття, що стався скандал, незважаючи на всі зусилля, що вимагаються його виробників.

Етап 3. Конфлікт. Коли первинні вимоги сприяють продовженню розбіжностей між політичними діями та особами, що висувають претензії, або те, що подальші факти спричиняють ще більше суперечок, тоді скандальна ситуація вступає в період конфлікту. Конфлікт - це не просто питання "ми проти них", а й боротьба за думку редакторів газет, чиновників суду та громадськості, які можуть мати останнє слово за визначенням того, що є скандальним, а що ні. Скандали - це відкриті процеси, кінцевий результат яких невизначений і залежить від взаємодії деяких проміжних змінних.

На цьому етапі можуть бути як ескалатори, або ж події, що збільшують масштаб політичного скандалу, так і ті фактори, що їх припиняють. Ескалатори скандалів [31, с. 13-14]:

- По-перше, конфлікти переростають у великі суперечки, коли президент або найвищі політичні службовці країни були задіяні або ж звинувачені у якихось корупційних або неприйнятних діях. Градус скандалу може підвищуватись, коли розслідування ведуть спеціальні прокурори або призначаються незалежні радники.

- По-друге, скандал залежать від активної участі громадської сфери у політичних подіях. Таким чином, конфлікт загострюється, коли серед громадськості в цілому зростає відчуття несправедливості.

- По-третє, конфлікт може стати запальнішим, якщо суспільна сфера поляризується.

- По-четверте, якщо в скандалі перегукуються різні сфери, такі як порушення важливої норми та особиста драма, то громадськість може бути втягнута в скандал за допомогою людського інтересу.

- По-п'яте, конфлікт може загостритися, якщо центральні інституції сприяють розкриттю інформації, і, якщо є сильний опонент.

- По-шосте, якщо у захищаюча сторона відсутня довіра громадськості, тоді зусилля заявників претензій можуть бути більш ефективними.

Фактори, що зменшують скандали [31, с. 16-17]:

- По-перше, якщо подія залишається ізольованою, не пов'язаною з порушенням загальносуспільних важливих норм або протиправними діями, менша ймовірність розвитку скандалу.

- По-друге, може бути так багато скандалів за короткий час, що громадськість від них відвертається, відключається і втомлюється від усіх суперечок. Можливо, моральні сподівання по відношенню до політичної влади більше не існують після неодноразових скандалів, а громадськість

стала цинічною. Крім того, може бути правдою, що конкуруючі новинні події на деякий час заглушаються історіями скандалу, як це мало місце після того, як сталося 11 вересня терористичні акти.

- По-третє, якщо національний консенсус безперечний, як це було у США після 11 вересня, то зазвичай важливі події часто залишаються непоміченими через хвилю колективної доброзичливості та патріотизму.

- По-четверте, якщо особи, що озвучують претензії, занадто сильно звинувачують публічного діяча, котрий викликає у громадськості співчуття, публічна реакція на його підтримку може стримувати зусилля обвинувача офіційно затвердити претензії у судовому процесі.

- По-п'яте, можновладці іноді успішно розмежовують проблеми, які можуть бути визнаними або не визнаними як скандал.

- По-шосте, будь-який потенційний скандал стикається з проблемою відсутності достатньої кількості часу для складання ґрунтовних звинувачень проти обвинуваченої посадової особи або кандидата.

- По-сьоме, скандали, пов'язані з нижчими чиновниками рідше призводять до пред'явлення звинувачень та спеціальних розслідувань або спеціальних розслідувань прокурорів, які мобілізуються до дії. Важко стимулювати суспільний інтерес до таких справ.

Етап 4: Подяка. Для заявників претензій важлива перевірка їх зусиль відбувається, коли політичні чиновники не переживають своїх скандалів, змушені покинути посаду або їм загрожує санкція аж до позбавлення волі за свою скандальну поведінку [31, с. 18]. Тож на цьому етапі факторами, що впливають на політичні скандали, є наслідки для політичних діячів.

Етап 5: Дозвіл. Цей етап стосується того, що відбувається після скандалу, незалежно від того, чи був він офіційно визнаний [31, с. 19].

Вирішальною фазою є фаза конфлікту між елітами та масами, де потенційні скандали можуть загинути, тоді як інші прискорюються. Питання про те, які події еволюціонують у скандал, а які ні, також, ймовірно, буде

вирішуватись на цьому етапі. Ступінь взаємності між чиновниками та громадськістю відіграє значну роль для прискорення скандалу та для його припинення. Як ескалатор, порушення норми взаємності залишає чиновника паралізованим скандалом і неієздатним виконати свої обов'язки ефективно. Як те, що припиняє скандал, незламна норма взаємності може врятувати ситуацію робота чиновника, коли скандальну поведінку цієї людини можна сформулювати як подію, що обмежується приватною сферою, залишаючи громадську сферу незмінною.

Висновок до розділу II: Отже, до факторів, що впливають на розвиток та поширення скандалів можна віднести медіатизацію політики, адже представники ЗМІ шукають та поширюють сенсаційні новини для залучення публіки. Це проявляється через те, що наразі наявний 24-годинний глобальний режим доступу до інформації, коли кожна людина може отримувати та поширювати інформацію за лічені секунди. Інформація нині розповсюджується через телеканали, соціальні мережі, газети, новинні стрічки в мережі інтернет. Для того, аби набути більшої популярності журналісти та новинні канали часто спекулюють та поширюють політичні скандали. Також до цих факторів можна віднести культуру суспільства, рівень демократичності суспільства та важливість події, що сталася. Це відбувається через те, що недемократичних суспільствах, де немає свободи ЗМІ, невігідні новини для політичної еліти не зможуть поширюватись. А також важливим фактором є те, що культура суспільства, а отже відношення до певних подій, відрізняється від країни до країни. Саме тому, в одній державі менші проступки можуть каратися втратою посади, тоді як в іншій більш вагомій події не викликать такого резонансу та публічного осуду.

РОЗДІЛ III. Наслідки політичних скандалів та вплив на імідж політиків

3.1. Наслідки політичних скандалів

У США президентські скандали стали грати фундаментальну роль з часів Уотергейту, коли президент Р. Ніксон був змушений піти у відставку; Р. Рейгану і Б. Клінтон серйозно загрожували ірано-контранські справи і справи Моніки Левінські відповідно. За межами США також багато прикладів: справа Профумо Кілера в Великобританії призвела до відставки прем'єр-міністра, операція «Мані Пуліті» (чисті руки) викликала серйозні зміни в італійських політичних інститутах на початку 1990-х років, справа Беттенкур у Франції поставило Н. Саркозі в центр кримінального розслідування за фактом незаконних пожертвувань. Цей список ще довго продовжувати. Політичні скандали формують політичні події і впливають на думки виборців. Деякі вчені, такі як Дж. Томпсон, висувають гіпотезу про те, що погіршення політичної підтримки громадян, що спостерігається в західних демократіях в останні десятиліття, пов'язане з ростом числа політичних скандалів.

Якщо говорити про варіанти наслідків політичних наслідків, то Дж. Томпсон розглядав декілька теорій. Спочатку він обговорював «теорію функціоналізму», яка стверджувала, що політичні скандали можуть мати важливе значення та наслідки, але вони лише підтверджують норми, конвенції та інституції, які складають соціальний порядок [26, с. 235]. Друга теорія, «теорії баналізації», висвітлює вплив скандалів ставлення громадськості до політику. Ця теорія припускає, що ЗМІ, ставши поширювачем скандалу підриває якість публічного дискурсу та дискусій, що призводить до неінформованості громадськості. Скандали, таким чином, баналізують політику. [26, с. 238]. Третя теорія, яку висвітлював Дж. Томпсоном є «теорія підриву», яка заявила, що скандали збагачують суспільство шляхом ставлення під сумнів пануючих норм журналістики та обговоренням могутніх і привілейованих [26, с. 242]. Крім того, Дж. Томпсон обговорював «теорію без

наслідків», яка стверджувала, що поза цінністю розваги та тимчасовими незручностями, який він завдає, політичний скандал не має тривалого значення і не говорять нам ні про що довготривале стосовно соціального та політичного життя. Томпсон відкинув ці теорії і розробив альтернативний підхід. Аргументувалась теорія «соціальної теорії скандалу» тим, що скандали - це боротьба за символічну владу, в якій репутація та довіра стає під загрозою [26, с. 234].

Часто влада використовує політичні скандали для відволікання суспільної уваги від важливих соціальних та політичних проблем. Але як вже зазначалось в попередньому розділі, порушення норм може бути скандальним в одній країні чи світовому регіоні, але в іншому ні. Також опитувальний експеримент, проведений у США, показав, що «люди реагують більш негативно на фінансові скандали, ніж на моральні, коли вони не передбачають зловживання владою. Однак зловживання владою суттєво впливають на реакцію на обидва типи скандалів» [29, с. 15].

Політичні скандали можуть використовуватись під час передвиборчих перегонів, оскільки у цей час кожен з кандидатів намагається побудувати свій привабливий імідж та зруйнувати опонента.

Скандали чинять негативний вплив не тільки на залучених політиків, а й на інших політиків і всю політичну систему в цілому. Останні експериментальні дані свідчать про те, що скандали дійсно впливають на поведінку виборців і їх переваги в відношенні політиків [21, с. 5].

Коли скандали з'являються занадто часто, це може призвести до зменшення підтримки існуючої влади, політичних та суспільних розколів, поляризації суспільства, створенню нових скандалів. В цьому проявляється деструктивність політичних скандалів.

На рівні суспільства скандали, особливо коли їх занадто багато, не тільки дисфункціональні. В якійсь мірі вони служать підвищенню моралі, демонструючи, які дії неприйнятні і викликають осуд. Таким чином, скандали в певній степені виховують політиків і все населення, засуджуючи

неприйнятні методи і підсилюють повагу до певних соціально-політичних норм. Але якщо скандали сліднують один за іншим, і в них замішані основні політичні фігури, їх вплив на суспільну моральність буде зворотнім, бо те, що є причиною скандалу, наприклад фінансові порушення, корупція, починає сприйматися як звичайне соціальне явище. В результаті у населення складається стійке враження про нерозривний зв'язок влади і корупції, а не про саму згубність корупції. Через це можна стверджувати про складність, неоднозначність взаємовідносин політичних скандалів і громадської думки.

Скандал має і позитивні наслідки, оскільки викликає консолідацію суспільства навколо порушеної проблеми та формування громадської думки. Суспільство групується навколо сформованих у ньому традицій та норм.

Функціональний підхід до скандалу підкреслює позитивні наслідки цього явища, включаючи те, як воно зміцнює колективну свідомість громади. Скандали, принаймні тимчасово, можуть спонукати слідувати відповідно до вищих стандартів етики, що може призводити до виникнення нових норм або законів, призначених для запобігання майбутнім. Вирішення конфлікту може відновити віру в урядові процеси, а також скандал може надати новий напрямок, точку відступу від скандального курсу, якому влада слідувала у минулому [31, с. 19]. Викриття політичних скандалів і покарання причетного до них політика доведе, що інститути функціонують так, як належно. Подібно до того, як релігія служить зміцненню згуртованості соціальних груп з її практиками, скандали служать зміцненню норм, які є фундаментальними засадами наших демократичних інститутів.

Дисфункціональна теорія стверджує, що політичні скандали мають негативний імітаційний ефект на оцінку політиків та партій [21, с. 13]. Що стосується політичної системи в цілому, то ця теорія також передбачає, що політичний скандал має негативний ефект, так як порушення громадського довіри занадто важко відновити після того, як вона втратиться.

Політичні скандали також можуть виступати як транснаціональні події, наслідки яких виходять за рамки наслідків, які будь-який окремий скандал

може спричинити для окремої національної держави або культури. Скандали дорого коштують світовій економіці, де розміри скандалів значно збільшуються. Такі країни, як США та Великобританія, витратили сотні мільйонів на розслідувати та вирішення проблем, що були порушені заявниками претензій щодо одного чи кількох урядових агентів.

У деяких країнах витрати на скандал, що часто супроводжують перехід суспільства промислового режиму, може перешкоджати економічному розвитку або збільшити вартість зовнішнього боргу. Більше того, існує соціальна вартість, яку не можна оцінити в грошах, адже скандал може спричинити проблеми законності для демократичних урядів, ускладнюючи їх адекватне виконання свої функції. Громадяни не довіряють уряду робити все, що було б їм на користь. Це може призвести до зменшення інтересу серед найкращих і найяскравіших новобранців для служіння в уряді [31, с. 2].

На противагу цьому Е. Солберг, розмірковуючи про своє дослідження скандалу з вербуванням в Японії, побоюється каскадних наслідків, які можуть мати скандали. Він бачить нескінченний цикл японської мови про скандал, що призводить до наступної реформи, яка визначає подібну поведінку як скандал, після чого стається ще скандал, за яким слідує реформа. З кожним циклом скандальну поведінку знайти простіше, тому що це офіційно визнано [Цит. за 31, с. 20].

З одного боку, скандали можуть серйозно вплинути на репутацію політиків, можуть зашкодити політичній підтримці та негативно вплинути на задоволеність громадян представниками влади. З іншого боку, вчені стверджують, що громадяни так звикли до скандалів, що більше подібні події не змінюють їх ставлення, особливо, коли звинувачення сприймаються як необґрунтовані, неактуальні або перебільшені». На думку С. Кумліна та П. Есаяссона, скандали можуть навіть зміцнити задоволення демократією, коли сторожі засобів масової інформації та відповідальні політики переконуються, що злочинці викриті та які отримали покарання, оскільки вони можуть зробити висновок про те, що система в цілому добре функціонує [22, с. 264].

В області політичної психології існують два основних альтернативних механізмів, за допомогою яких виборці можуть реагувати на політичні скандали: «мотивоване міркування» і «баєсове навчання» [21, с. 17].

«Мотивоване міркування» припускає, що при обробці інформації люди упереджено ставляться до даних новин. За логікою «мотивованого міркування», люди повинні вибірково обробляти інформацію, що міститься в скандальних новинах, яка дозволяє їм прийти до висновків, співзвучним їх особистим поглядам. В якості альтернативи, «баєсовські моделі навчання» пропонують, що люди обробляють інформацію раціонально, використовуючи закони ймовірності, щоб оновити свої колишні переконання. Слідуючи цим моделям, люди можуть прийти до «приємних» висновків не через упередженості при відборі інформації, а просто тому, що, з огляду на їх попередні переконання, неупереджений «баєсовський» процес оновлення призводить до збільшення знань та оновлення інформації.

Наслідки політичних скандалів щодо політичних діячів можна звести до чотирьох категорій:

- 1) звільнення або відставка з політичної посади;
- 2) тільки публічна критика;
- 3) інші реакції, серед яких рішення взяти лікарняний або «тайм-аут у політиці»;
- 4) судові справи.

У Фінляндії найбільша частка скандалів, а саме 60 відсотків, що призводять до звільнення або відставки. Це може мати щось спільне з політичною культурою у Фінляндії, а також з високою часткою корупційних справ та правопорушень, що стосуються особистої поведінки. Було висловлено припущення, що особливо після початку 1990-х незалежні ЗМІ взяли на себе роль політичної опозиції, таким чином породжуючи безліч політичних скандалів із серйозними наслідками. Швеція, країна з найбільшим рівнем опосередкованості політичних скандалів, має найменшу частку політичних скандалів серед Скандинавських країн, що призводить до

звільнення або відставки. Одним з пояснень може бути те, що більша частка опосередкованих шведських скандалів базувалася на скоріше тривіальних порушеннях норм. У період з 1980 по 2009 роки у скандинавських політиків було двадцять сім випадків скандалів, що призводили до судових процесів. 14 було засуджено або оштрафовано, шість – звільнено, і одна справа закінчилася юридичним врегулюванням. У шести випадках до літа 2011 остаточний вердикт ще не був винесений. Головні причинами стали звинувачення у прихованих економічних махінаціях з використанням владного статусу [12, с. 45].

Р. Вільямс писав, що немає очевидної відповідності між ступенем провини, що породжують скандали та тяжкістю передбачуваних наслідків [32]. Тому неможливо точно передбачити, кого з політичних діячів чекає відставка, ганьба чи навіть ув'язнення, а хто зможе уникнути засудження та гідно піти у відставку. Хоча їх провина може і здаватись однаковою.

Зважаючи на наслідки, що настають для політичних партій, часто опоненти бажають отримати та повідомити скандальну інформацію у ЗМІ. Серед подібних наслідків можна назвати, наприклад, те, що скандали призводять до втрати голосів та підтримки у США серед Палати представників під час виборів до Конгресу, та може призвести до того, що діючі посадовці втрачають свої місця. Ці негативні наслідки можуть тривати навіть не один виборчий цикл. Докази Великобританії свідчать про те, що наслідки можуть мати місце вже на етапі виборів, що перешкоджає потенційним кандидатам балотуватися. Втрати голосів також можуть впливати з того, що політики, які беруть участь у скандалах, стикаються з більш сильними претендентами. Однак фізично більш привабливі кандидати частіше за все втрачають менше голосів, ніж менш привабливі кандидати. Скандали можуть також мати протилежні наслідки. Так політичний скандал може допомогти виборцям запам'ятати невідомого кандидата, про якого вони б не дізнались в протилежному випадку, що в подальшому може збільшити шанси кандидата на обирання. Про протилежні ефекти також говорять Б. Хамель і М. Міллер у

своїх дослідженнях. Вони показують, що політики можуть збільшити внесок у свою кампанію через підняття популярності після скандалу, що компенсує негативний вплив на оцінку кандидата, який міг би бути [18, с. 4-5].

3.2. Вплив політичних скандалів на імідж політичних діячів

В ході політичного скандалу застосовуються різні тактики і стратегії для збереження політичного іміджу. Він грає першорядну роль в житті політика, метою якого є боротьба за владу. Завдяки високому іміджу і народній підтримці політичний діяч може розраховувати на успішну і тривалу кар'єру.

Як цілеспрямовано сформований образ, імідж будь-якої особи, явища, предмета покликаний надати емоційно-психологічного вплив на кого-небудь з метою популяризації, реклами і т. п. [13]. А. Буркхардт про роль іміджу в політичному дискурсі пише: «Перш за все, публічна політична комунікація характеризується спробою зберегти або навіть підвищити власний імідж» [2, с. 91].

Як було вже показано в попередніх розділах, подібні події стають частиною передвиборчої боротьби та звичною подією у виборчих перегонах. Тому доцільно розглянути як політичні скандали впливають на імідж політиків. Рис. 1 **Ошибка! Источник ссылки не найден.** показує, що кількість висвітлення скандалів зростає протягом виборчого циклу.

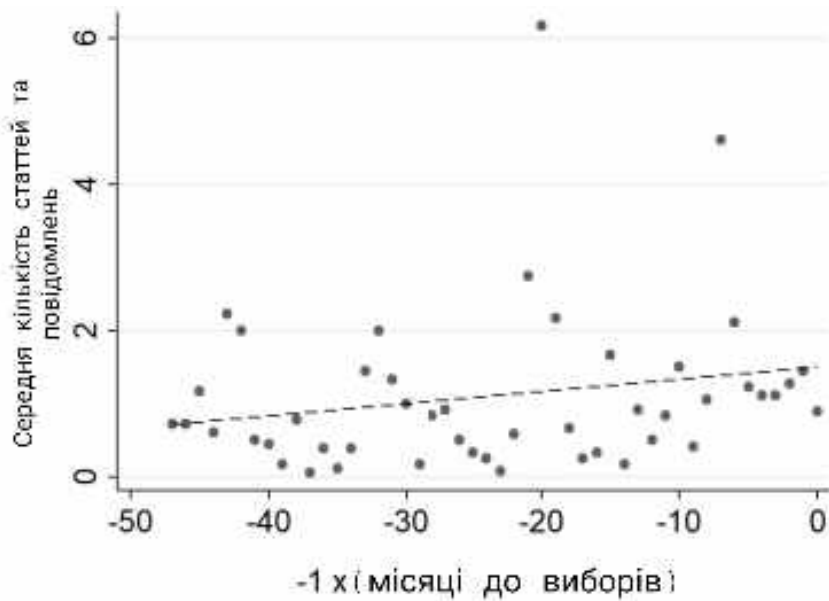

Рис. 1 Кількість скандалів та виборчий цикл

Дослідження, проведене у Франції, показує, що громадяни Франції різко розмежовують діяльність політиків та приватні провини, і вони більш терпимі до останніх [29, с. 10]. Лабораторні експерименти з вигаданими розповідями про правопорушення політиків знаходять послідовні результати, в яких виборці висловлюють менш позитивні оцінки політиків, залучених у вигаданих скандалах.

У дослідженні, проведеному в 1997 році, Дж. Карлсон досліджує вплив типу скандалу і статі кандидатів на сприйняття громадськістю цих скандалів та їх оцінку [21, с. 11]. Як різновид події, так і стаття істотно вплинули на оцінку персонажа. Але якщо оцінювалась компетентність, то ні стаття, ні тип скандалу не впливали на ці значення. В результаті цього дослідження було встановлено, що кандидати отримали нижчі бали за фінансові скандали [21, с. 12].

Цікаво, що виборці вбачають більшу втрату довіри стосовно політиків, що вчинили скандали, які розцінюються як такі, що порушують очікувану ними ідеологічну партійну позицію..

Класичне дослідження Дж. Петерса та С. Уелча у 1980 році показало, що хоча більшість політиків у США, яких звинувачували у корупції, під час

переобрання як від демократів, так і від республіканців зазнали значної чистої втрати голосів, а саме 6% –11% від очікуваного голосування. Відповідно до цих результатів, С. Бандуччі та Дж. Карп підтвердили, що звинувачення у скандалі мали прямий вплив на голосування на виборах до Конгресу США та вибору тих і інших кандидатів [Цит. за 29, с. 13].

На противагу цьому Б. Каудер і Н. Потрафке у 2015 показали, що участь у скандалі не вплинула на перспективи перевиборів у Німеччині [Цит. за 29, с. 14].

Нарешті, дані Е. Костас-Перес, А. Соле-Олле, і П. Соррібас-Наварро виявили непередбачуваність скандалів та роль серйозності звинувачень у скандалах, тобто судових звинувачень, та конкретного висвітлення у ЗМІ, що проявляється у кількості новин на очікувані наслідки скандалів. Вони заявляють, що скандали не впливають на втрату голосів, коли подія висвітлюється в ЗМІ досить нечасто або випадок не призводить до подальшого судового втручання. На відміну від цього, коли у політичного кандидата є звинувачення у корупції, а засоби масової інформації широко повідомляють про це, втрата голосів може зрости до 14% [Цит. за 29, с. 14] .

Дослідження громадської думки показало, що рейтинг схвалення кожного президента, що був залучений у політичному скандалі, впав щонайменше на десять відсотків у трьох з чотирьох скандалів. Під час скандалу з Уотергейтом до серпня 1973 року рейтинг Р. Ніксона став 31%, що становить 36% зниження приблизно за півроку. Під час скандалу "Іран Контра" рейтинг підтримки діяльності впав із 63% у жовтні 1986 року до 47% у грудні та, зрештою, до 43% до березня 1987 р., що становить 20% спад приблизно за п'ять місяців. Під час розслідування Уайтвотер, рейтинг схвалення президента США Б. Клінтона впав з 55% до 44%. На відміну від інших скандалів, рейтинг схвалення президента Б. Клінтона під час скандалу з Монікою Левінські не впав; він натомість був найвищим рейтинг схвалення за час його президенства [24, с. 22].

Звинувачення в тому, що порушник має дуже спокійне ставлення до висвітлення правди, є ще однією складовою кількох політичних скандалів. Таким чином, за початковим і менш значним скандалом може слідувати нове порушення, яке може погіршити все. Стандартна порада, що повторюється нескінченною кількістю політичних спін-докторів, PR-консультантів та коментаторами преси, це те, що постраждалі від скандалів повинні діяти швидко, щоб залишатися головними у цій справі: визнати все, піднявши руки і вибачитись за порушення норм. У Швеції це називають "показувати пуделя", умовно «ви лежите на спині і махаєте рукою задля примирення». Політики, які цього не роблять, повинні чекати на поширення скандалу, а тому у продовженні полювання ЗМІ винні лише вони самі. Ця порада може здатися розумною, але на практиці може виявитись важкою у дотриманні. Звичайно, стратегія здається найменш привабливою у тих випадках, коли щодо обвинувачень важко знайти фактичні письмові докази, коли слово однієї людини суперечить іншому, і де людина, що знаходиться в центрі скандалу, вірить і наполягає на тому, що не було того, за що вона має вибачитись. У таких випадках вимагання «безумовних вибачень» може здатися інструментально аморальним: із стратегічних причин людина змушена сказати щось, про що вони насправді не думає, публічно заявляючи версію реальності, яку вони внутрішньо вважає неправдивою. Коли політик перебуває в центрі скандалу і знає, що його дії не гідні критики, масштаб скандалу та пов'язане з цим висвітлення у ЗМІ здаються перебільшеними. Часу на роздуми мало, радники дефіцитні, колеги тримаються на відстані, члени сім'ї пригнічені всією увагою, і формувати судження про наслідки важко. Публічне висловлення негативних міркувань може здатися синонімом з відмовою від своєї політичної кар'єри [12].

При детальному аналізі більшості скандалів з'ясовується, що їх ініціатори свідомо переслідували деякі цілі. У таких випадках скандали, як правило, влаштовуються навмисно, виступаючи в якості одного із засобів політичної боротьби. Нерідко за допомогою скандалу прагнуть звернути на себе увагу. Але на відміну від істероїдних особистостей, для яких бути в центрі

уваги - самоціль, в даному випадку увагу залучається для створення позитивного образу в очах виборців і підвищення тим самим ймовірності визнання. Герой скандалу не просто потрапляє в фокус уваги, що для нього теж важливо, але навмисно створює певний, бажаний для нього образ активного, діяльного політика, готового постояти за свої принципи [4, с. 661].

Функціонально дуже часто скандали дискредитують і знижують популярність опонента в політичній боротьбі. Готуючи скандал, можна спланувати свої дії, порахувати можливі реакції оточуючих. Так, якщо серед них є політичні противники, то скандал можна побудувати так, щоб показати опонентів в негативному світлі, підкреслюючи, наприклад, їх грубість, пасивність або некомпетентність. Саме тому з такою метою в скандал намагаються перетворити будь-які уявні та реальні проступки і помилки опонента [4, с. 661].

Незважаючи на усі погані наслідки політичних скандалів, є фактичні докази того, що оцінки кандидатів можуть покращуватись у світлі нової негативної інформації про політичного діяча. Ці ефекти були показані в дослідженні, проведеному Д. Редлавскім у 2002 році, показуючи, що особи, які вже мають позитивну оцінку щодо політика стали більш позитивно ставитись до нього після того, як дізнались негативну інформацією. Коли особі стає відомою скандальна інформація про її улюбленого політичного кандидата, він чи вона може, наприклад, сумніватися в точності звинувачень, контраргументувати і перераховувати аргументи, що стверджують, що конкретна скандальна інформація не має значення або неправдива [27, с. 552].

Як вже було показано у першому розділі, існують штучні політичні скандали, котрі політики можуть створювати як по відношенню до конкурентів, так і по відношенню до себе. Прикладом таких скандалів може стати Д. Трамп. Поки політичні скандали гублять кар'єри інших, Д. Трамп побудував на них свою політичну кар'єру. На свою передвиборчу кампанію він витратив вдвічі менше ніж Г. Клінтон, а все тому, що він за допомогою ЗМІ

зміг абсолютно безкоштовно повпливати на суспільство, хоча у ЗМІ були інші цілі.

Д. Трамп робить усе, аби його головна думка повторювалась якнайчастіше, неважливо від її складу, поки вона не застрягне в головах людей та не замінить ідей суперників. Він зміг безкоштовно використовувати ЗМІ та їх ресурси, адже чудово розумів, що новинні канали потребують чогось резонансного, того, на що люди звертали б увагу та чим б цікавились. Для цього такі новини мають бути сенсаційними, а серед цих історій найбільше поширюються ті, котрі викликають злість. Далі новини мають мати відео та аудіо складову та бути актуальними (новими). Людям потрібно постійно давати щось нове, інакше вони втратять інтерес. Також новини мають бути максимально зрозумілими та оминати складні професійні конструкції. Таким прикладом може бути гасло Д. Трампа «Make America great again».

Хоч ці правила і були відомі усім політикам, але ЗМІ досі могли використовувати їх проти кандидатів. Д. Трамп же зміг використовувати це на свою користь. Таким чином можна сказати, що він контролює ЗМІ, тримаючи усі ці закони в голові, коли робить заяви, аби зробити їх скандальними. Тому новинні канали не можуть встояти та не розповісти новини так, як хоче він, адже діє закон прискореного поширення негативної інформації.

Якщо ж були новини, котрі порочили його, він не використовував багато часу, виправдовуючи себе, та не повторював звинувачення. Також він міг переходити до контратаки з використанням чітких образів: «Білл Клінтон ображав жінок і Гілларі Клінтон так само нападала на них. І нападала жорстко, четверо з цих жінок тут. Одна з них прекрасніша жінка, в 12 років була згвалтована. 12 років! І її клієнт, людина, котру вона представляла в суді уникнув покарання. Вона посміялась над цією дівчинкою, котру гвалтували. Петі Шелдон, ця дівчина сьогодні тут». Тут він використовував найбільш сенсаційну новину, аби ЗМІ не змогли встояти та опублікували її, що вдарило по іміджу супротивника більше, ніж попереднє звинувачення проти нього. Так

само він ніколи не ставав на сторону супротивника та не використовував довгі аргументи для пояснень своєї поведінки.

Тому Д.Трампа може стати прикладом політика, на імідж якого політичні скандали вплинули позитивно. [8]

Висновок до розділу III: Отже, можна стверджувати, що не існує єдиного сценарію, як політичний скандал вплине на країну, політичну систему та імідж політичного діяча. Існують як позитивні наслідки та приклади, так і негативні. Кожен окремий політичний скандал унікальний та його наслідки залежать від багатьох факторів, котрі можуть як збільшувати громадське обурення та цікавість, так і зменшувати та взагалі припиняти скандал. До позитивних наслідків політичних скандалів можна віднести те, що вони гуртують суспільство, підкріплюють моральні норми, навчають, або ж збільшити впізнаваність певного політичного діяча. До негативних наслідків належить те, що зменшується авторитет держави та уряду, через що і демократичного режиму в цілому. Політичні скандали можуть супроводжуватись як грошовими втратами, так і втратою довіри або посади.

ВИСНОВКИ

По-перше, проаналізувавши різні поняття та визначення змісту політичного скандалу, можна стверджувати, що політичний скандал становить собою різке порушення норм суспільної моралі політичними діячами, що може стосуватись виконання ними своїх повноважень, або ж особистого життя, що стає відомим суспільству, особливо через засоби масової інформації. Судячи з цього визначення, до основних характеристик скандалів відноситься те, що події, котрі призводять до них, порушують норми моралі, у ці дії залучаються особи, що мають певну державну владу, або ж претендують на неї, та те, що скандальні новини стають відомими третім особам, що безпосередньо не пов'язані з подіями скандалу. Також до характеристик слід відносити сенсаційність цих подій, те, що мають бути люди, котрим цікаво як вирішиться це питання, котрі будуть підпалювати цікавість до цієї теми. Головною та найбільш поширеною характеристикою є те, що політичний скандал може мати свої наслідки та загрожувати репутації політиків, котрі причасні до нього. Політичні скандали можна поділяти за їх сферою, тобто чи стосуються вони професійної діяльності, чи особистої сфери, та за їх походженням, що поділяються на реальні та штучно створені. Також за сферою можуть поділяти скандали на фінансові, скандали з владою та сексуальні скандали. Подібні події можна розрізняти за їх масштабом та за їх наслідками для іміджу політиків.

По-друге, дослідивши фактори, що впливають на політичні скандали, їх можна умовно поділити на дві групи. До першої відноситься те, що політична сфера з кожним днем все більше стає об'єктом засобів масової інформації, котрі використовують її як вигідний матеріал для новин. Кожне джерело новин шукає найбільш цікаві та неочікувані події, аби висвітлити їх та отримати максимальну кількість залучених глядачів та читачів. Для сучасних журналістів політичні скандали стають можливістю для підвищення по кар'єрним сходам, а на телебаченні та в різноманітних соціальних мережах все

частіше з'являються розслідування, ток-шоу та інші програми, що спеціалізуються на розгляді подібних справ. Самі політики намагаються з'явитися на подібних програмах, адже це впливає на їх впізнаваність, а отже на їх рейтинги, що є ледь не головним ресурсом у здобутті влади. До другої групи факторів відносяться політична культура країни, в якій вони відбуваються, свобода преси, а також чи існують реальні докази провини політичного діяча та інші ескалатори політичних конфліктів. Через різницю в політичних культурах різних країн існує таке явище, що одна і та ж поведінка може відноситись до скандальної в одній країні, в той час як в іншій – ні. Також впливає на появу політичних скандалів те чи демократична держава, адже в такій державі вони обов'язково будуть. Це не через те, що в ній менше дисципліни, або гірші моральні норми, а через те, що в ній є вільна преса, котра самостійно обирає, що публікувати, також на це впливає те, що в демократичніших державах існує цілий список дій, котрі вважаються протиправними, які в недемократичних країнах такими не вважаються.

По-третє, проаналізувавши наслідки політичних скандалів, можна сказати, що бувають як позитивні наслідки, так і негативні. Це виникає через те, що існує багато факторів, що впливають на розвиток скандалу, суспільство може по різному трактувати одну і ту ж подію в залежності від задіяного політичного діяча, котрий може їм подібатись, або ж ні. Якщо поділити наслідки стосовно політичної системи в цілому та наслідків стосовно окремого політика, то можна сказати, що тут також не може бути однозначного розвитку подій. Для держави серед позитивних наслідків можна назвати те, що суспільство консолідується навколо одного питання та можуть бути укріплені моральні норми, особливо ті, що були порушені. Щодо ж негативних, то тут можна назвати те, що підривається авторитет уряду, демократичної системи в цілому та можлива втрата великих грошових та інших ресурсів на розгляд та пошук винних у певних справах. Коли згадують про імідж політика, то також усе може залежати від того, чи це опоненти влаштували політичний скандал за допомогою методу чорного піару, чи незалежні сторони дізнались про

провину, чи сам політик таким способом намагається зібрати як можна більше уваги навколо своєї особи. Також важливими є дії залученого політика, котрий або зможе врятувати себе від поразки, або ж змушений буде піти у відставку. Тому, говорячи про імідж політичного діяча, то наслідками можуть бути покращення його рейтингу, збільшення впізнаваності або ж суспільний осуд.

Отже, можна зробити висновок, що політичні скандали є поширеним явищем сучасного суспільства, оскільки важливими стають для більшості осіб ЗМІ, а особливо соціальні мережі, де в режимі реального часу можна слідкувати за новинами та життям людей по всьому світу. Збільшення випадків політичних скандалів пов'язано з тим, що збільшилась кількість та якість ЗМІ та багато скандальних дій стали відомими завдяки цьому. Тому потрібно знати про те, що таке політичний скандал, фактори, що впливають на нього, та його наслідки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко Е. Г. Скандал в технологии политического спектакля. Наука. Культура. Общество. 2011. № 3. С. 6–26.
2. Быканов В. П. Стратегии и тактики речевого поведения в политическом скандале. Национальная Ассоциация Ученых. 2015. № 4-5. С. 91–94.
3. Денисова А. Ю. Скандал як один з найефективніших методів чорного піару. Політологічний вісник. 2015. № 78. С. 349–354.
4. Дмитриев А. В. Политический скандал: исследовательские задачи. Элитология России: современное состояние и перспективы развития. 2013. С. 658–662.
5. Дмитриев А. В., Сычев А. А. Скандал. Социофилософские очерки. Центр социального прогнозирования и маркетинга. 2014.
6. Глухова А. В. Скандал как форма политического конфликта. Скандал: сферы взаимодействия. 2013. С. 31–49.
7. Ефанов А. А. Тенденциозность освещения политических скандалов и проблема доверия к телевидению. Информационное общество и СМИ. 2017. № 4. С. 107–113.
8. Как Трамп манипулирует СМИ.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=viZosw_Gv30&ab_channel=Искусствохаризмы (дата звернення: 13.04.2021).
9. Кастельс М. Власть коммуникации: учеб. пособие. Москва: Изд. дом ВШЭ, 2016. 564 с.
10. Короткий тлумачний словник української мови: близько 6750 слів / ред. Д. Гринчишина. 2-ге вид. К, 1998. 320 с.
11. Кочкин М. Ю. Политический скандал как лингвокультурный феномен : Диссертация. Волгоград, 2003. 163 с.

12. Сакун А. В., Кадлубович Т. І. Політика інформаційного суспільства як політика скандалу. *Політичні науки, Гілея*. 2017. № 126. С. 446–470.
13. Ушанова И. А. Скандал как форма медиатизированной коммуникации. *Вестник Новгородского государственного университета им. Ярослава Мудрого*. 2013. Т. 1, № 73. С. 129–132.
14. Яковлев Д. В. Медіа-скандал як біфуркація політичного розвитку в умовах віртуалізації політики. *Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки*. 2009. Т. 14, № 13. С. 355–364.
15. Allern S., Pollack E. Scandalous! The mediated construction of political scandals in four nordic countries. *Nordicom : University of Gothenburg*, 2012. 221 p.
16. Bhatti Y., Hansen K. M., Olsen A. L. Political hypocrisy: the effect of political scandals on candidate evaluations. *Acta politica*. 2013. Vol. 48, no. 4. P. 408–428.
17. Chong D., Druckman J. Framing theory. *Annu. Rev. Polit. Sci.* 2007. № 10. P. 103–126
18. Garz M., Sörensen J. Political scandals, newspapers, and the election cycle. *Hamburg media school*. 2019. P. 45.
19. Esser F., Hartung U. Nazis, pollution, and no sex: Political scandals as a reflection of political culture in Germany. *American Behavioral Scientist*. 2004. Vol. 47, № 8. P. 1040-1071.
20. Hirano S., Snyder J. J. M. Primary elections and political accountability: what happens to incumbents in scandals. *Quarterly journal of political science*. 2012. Vol. 7, no. 4. P. 447–456.
21. Invernizzi G. Political scandals. *Columbia University, New York*. 2016. P. 25.
22. Kumlin S., Esaiasson P. Scandal fatigue? Scandal elections and satisfaction with democracy in Western Europe, 1977–2007. *British journal of political science*. No. 42(2). P. 263–282.

23. Mancini P. "Assassination campaigns": corruption scandals and news media instrumentalization. *International journal of communication*. 2018. No. 12. P. 3067–3086.
24. Peterson K. Political scandals and policy creation : extended abstract of Master's thesis. 2004. 31 p.
25. Puglisi R., Snyder J. M. Media coverage of political scandals. NBER Working Paper. 2008. No. 14598. P. 40.
26. Thompson J. B. Political scandal: power and visibility in the media age. Polity Press, 2000. 324 p.
27. von Sikorski C., Heiss R., Matthes J. How political scandals affect the electorate. tracing the eroding and spillover effects of scandals with a panel study. *Political psychology*. 2020. Vol. 41, no. 3. P. 549–568.
28. von Sikorski C., Knoll J. Framing political scandals: exploring the multimodal effects of isolation cues in scandal news coverage on candidate evaluations and voting intentions. *International journal of communication*. 2019. No. 13. P. 206–228.
29. von Sikorski C. The aftermath of political scandals: a meta-analysis. *International journal of communication*. 2018. No. 12. P. 3109–3133.
30. von Sikorski C. The effects of darkness and lightness cues in the visual depiction of political actors involved in scandals: an experimental study. *Communication research reports*. 2018. Vol. 35, no. 2. P. 162–171.
31. Weeber S. C. An international perspective on political scandals. McNeese state university. 2008. P. 25.
32. Williams R. Political scandals in the USA. Edinburgh: Keele University Press.. 1998.
33. Zulli D. Political scandals in the modern media environment: applying a new analytical framework to hillary clinton's whitewater and e-mail scandals. *International journal of communication*. 2020. Vol. 14. P. 5218–5236.